

Samen leren samenleven

Ons pedagogisch project

Go! onderwijs van de
Vrije Universiteit Brussel

Dit is een uitgave van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

Redactieadres:

GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

Willebroekkaai 36 - 1000 Brussel

Tel.: 02 790 92 00

www.g-o.be

info@g-o.be

Niets in deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf

Echte kansen bieden aan jonge mensen, talenten ontwikkelen en elk talent gelijkwaardig waarderen. Dat is en blijft ook in de 21e eeuw de maatschappelijke opdracht van het GO!, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Want goed onderwijs doet onze welvaart en het welbevinden stijgen. Daar moeten we samen aan blijven werken.

Als we een leefbare en open samenleving willen, is het op de eerste plaats onze opdracht om van onze jongeren democratische, geëngageerde burgers te maken. Als we een vreedzame en duurzame samenleving willen, is het onze opdracht hen te leren samenleven.

Dat zijn de richtingwijzers van ons pedagogisch project (PPGO!). Gepersonaliseerd samen leren staat daarbij voorop. Bij deze aanpak zit de lerende zélf aan het stuur van zijn of haar leerproces. Maar het leren gebeurt ook samen, geruggensteund door een team van onderwijsprofessionals, samen met medeleerlingen, -cursisten en met het hele ecosysteem rondom de school.

Op die manier evolueren we met ons net naar een professionele leergemeenschap die via gepersonaliseerd onderwijs elk kind doet excelleren. Kwaliteitsvol onderwijs, de beste onderwijskansen voor elke lerende en 'samen leren samenleven' blijven de ultieme doelstellingen van het GO! en onze scholen.

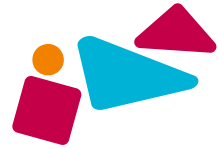
Koen Pelleriaux
afgevaardigd bestuurder

Inhoudsopgave

Woord vooraf	5
Samen leren samenleven	7
- Onze bouwstenen voor het samen leren samenleven	9
- Fundamenten van actief burgerschap	9
Gelijke kansen voor iedereen	11
Zo maken we het waar	12
- GO! poolstervisie	13
- Gepersonaliseerd samen leren	13
- De rol van de onderwijsprofessional	14
- School als concept	14
Ons charter: het pedagogisch project van het GO! (PPGO!)	17
- Missie	17
- Basisbeginselen	17
- Samen leren samenleven: neutraliteit als uitgangspunt voor actief burgerschap	21
- Engagementsverklaring	22

Samen leren samenleven

Ons PPGO! heeft tot doel kinderen en jongeren te laten ontdekken dat er geen universele waarheid is om filosofische, ideologische en godsdienstige vragen te beantwoorden. En dat we ondanks verschillende opvattingen vooral moeten leren met elkaar samen te leven. 'Samen leren samenleven' staat in het PPGO! omschreven als een kernopdracht voor iedereen.

Heel belangrijk daarbij is dat iedereen de vrijheid geniet om zelf keuzes te maken en kritisch te zijn. Die openheid veronderstelt dat kinderen en jongeren ruimte krijgen om te twijfelen, dat ze continu vragen mogen stellen en dat ze de nodige vaardigheden aanleren om kritische zin te ontwikkelen.

Uit een bevraging die het GO! bij onze professionals liet uitvoeren is gebleken dat gelijkwaardigheid, wederzijds respect, geëngageerde betrokkenheid, openheid, vrijheid van gedachte en kritische zelfbevraging nog altijd prioritaire waarden zijn.

Sinds 1989 vervult het GO! met veel zorg zijn opdracht om 'neutraal' onderwijs aan te bieden, een opdracht die in de grondwet ingeschreven staat. Met de jaren is de betekenis van het begrip 'neutraliteit' in het GO! steeds ruimer geworden. De diversiteit van onze samenleving is geëvolueerd naar een superdiversiteit, die voor spanningen zorgt. Dat plaatst onze scholen voor extra uitdagingen. Daarom maken wij van de neutraliteit vandaag een actieve neutraliteit.

Neutraliteit in het GO! betekent dat we geen voorkeur hebben voor één specifieke opvatting. Geen enkele filosofische, ideologische en godsdienstige overtuiging domineert, ze zijn alle gelijkwaardig.

Er is op dat vlak geen 'grootste gelijk'. Bovendien is de dialoog niet vrijblijvend. Jongeren krijgen ruimte en gaan niet uit van het eigen gelijk. We leren hen openheid te creëren door hen duidelijk te maken dat de deelnemers aan de dialoog op voet van gelijkwaardigheid spreken, respect tonen voor de andere, maar tegelijk ook respect mogen vragen van de andere, in wederkerigheid.

Het lidmaatschap van een samenleving noemen we burgerschap. Burgerschap gaat over

- democratie, waarin een samenleving positief omgaat met haar burgers, ondanks tegengestelde belangen en machtsverhoudingen;
- participatie, die van de burger een grote betrokkenheid en engagement bij de samenleving vraagt;
- identiteit, die de wisselwerking tussen de vrijheid van het individu en zijn omgeving aanspreekt.

Op al deze domeinen willen we onze leerlingen leren samenleven, zodat ze zich ontwikkelen tot actieve burgers. We brengen hen de basiswaarden van de democratische samenleving bij: het respect voor de overtuiging van anderen, de vrijheid om zelf filosofische, ideologische en godsdienstige keuzes te maken, de gelijkwaardigheid van man en vrouw en de gelijkwaardigheid van alle mensen over alle verschillen heen.

Deze woordenwolk toont de verschillende GO! waarden. Hoe groter het lettertype, hoe belangrijker de waarde. De belangrijkste waarden vormen de kern van ons onderwijs. Respectvol is de uitschieter. Samenwerken, een open geest hebben, verdraagzaam zijn en leerplezier vervullen de top vijf. Bijkomende kernwaarden zijn verantwoordelijkheid, zelfvertrouwen, sociaal zijn, betrokkenheid, engagement, positief kritisch zijn en iedereen als een vip beschouwen.

Mensen met uiteenlopende overtuigingen zijn welkom in het GO! en hun eigenheid wordt er gerespecteerd voor zover zij de wetgeving in ons land respecteren, zich mee inzetten om kinderrechten en mensenrechten voor iedereen waar te maken en actief betrokken zijn bij de grondwaarden en doelstellingen van het PPGO!. Dit is de rode draad die ons met elkaar verbindt en van waaruit we samen leren samenleven.

Onze bouwstenen voor het samen leren samenleven

Fundamenten van actief burgerschap

Respect als doelstelling en verwachting

Respect is een kernwaarde in het hele onderwijsgebeuren van het GO!. Respect voor jezelf, voor de unieke persoonlijkheid van anderen, voor ieders geaardheid, huidskleur, afkomst, overtuiging, filosofie, levensbeschouwing, voor gender, voor mensen met een beperking, van jongeren voor ouderen, voor de natuur en het milieu, voor het materiaal in de klas of het praktijklokaal.

Respect op het werk, onder collega's, voor de directeur, van ouders voor leerkrachten en omgekeerd, van leerlingen voor leerkrachten en omgekeerd.

In de scholen wordt voortdurend en overal aan burgerschap gewerkt, doelbewust via educatieve projecten en ook in de lessen, op de speelplaats of tijdens uitstappen. Respect is de conditio sine qua non voor actief burgerschap. Daarom is het niet alleen een doelstelling die we nastreven, maar ook een verwachting ten aanzien van iedereen. Het samenleven veronderstelt wederkerigheid: iedereen moet zich respectvol tonen tegenover anderen. Actief burgerschap gaat over rechtvaardigheid en gelijkheid. De democratie heeft actieve burgers nodig.

Participatie als hefboom voor emancipatie en betrokkenheid

Participatie is een tweede belangrijk fundament voor actief burgerschap. Alle GO!ers, waar ze ook werken, kunnen participeren aan de besluitvorming. Via digitale enquêtes, sociaalnetwerksites, workshops e.d. worden ze geregeld uitgenodigd om hun mening te uiten over diverse aspecten van het onderwijs.

Ouders en school vormen een hechte tandem. Ze delen hun verantwoordelijkheden, praten met en luisteren naar elkaar als gelijken, stellen samen alles in het werk voor het welbevinden en de positieve ontwikkeling van de leerling. In de schoolraad kunnen ouders mee praten en denken over allerlei kwesties. In de oudervereniging of vriendenkring organiseren ze activiteiten die extra geld in het laatje brengen.

Leerlingen hebben inspraak via de leerlingenraad. In sommige scholen is er ook een kinderparlement, een forum, zijn er werkgroepen, klankbordgroepen, praatrondes en zo meer. Leerlingen kunnen ook hun mening kwijt op de schoolwebsite, op het prikbord, in de muurkrant, de schoolkrant, de ideeënbus, e.d.

Alles begint natuurlijk bij de manier waarop leerlingen uitgenodigd worden om te participeren in de lessen zelf. Leraren kunnen hen over tal van aspecten inspraak geven, bv. over de datum waarop toetsen worden afgenomen, de datum waarop taken worden afgegeven, de concrete invulling van vragen en opdrachten, de evaluatiecriteria, de manier van samenwerken, de invulling van leerinhouden en uitstappen, de wijze waarop remediëring wordt georganiseerd. Op die manier leren leerlingen wat het betekent om verantwoordelijkheid op te nemen. Het vergroot hun engagement en leert hen kritisch denken. Leraren beslissen natuurlijk zelf wat ze wenselijk en haalbaar achten. In het GO! zijn we er echter rotsvast van overtuigd dat participatie in deze vorm al mogelijk is vanaf de eerste graad van de lagere school.

Gelijke kansen voor iedereen

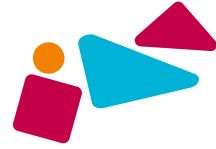
Het GO! zorgt ervoor dat iedereen zonder onderscheid gelijke kansen krijgt om zich te ontwikkelen. Vooroordelen worden tegengegaan. Samenwerken met elkaar wordt gestimuleerd.

De school moet ervoor zorgen dat elk kind evenveel kansen krijgt om zich maximaal te ontwikkelen. Elke leerkracht heeft de opdracht om aan gelijke kansen te werken. Onze schoolteams staan daar borg voor.

Niet elk kind komt met hetzelfde rugzakje aan bagage (sociaal, cultureel) voor het eerst naar school. Kinderen die bedreigd zijn in hun kansen hebben het moeilijker om de verwachtingen van de school in te lossen. Ze lopen meer dan andere kinderen het risico op leerachterstand, zittenblijven en schooluitval. Wij pleiten ervoor dat kinderen zo vroeg mogelijk naar school gaan. Hoe vroeger kinderen binnen een structureel kader aan hun vorming beginnen, hoe meer kansen ze krijgen om te slagen en om zich evenwichtig en harmonisch te ontwikkelen.

Zo maken we het waar...

GO! poolstervisie 2030

Bij het GO! maken we ons nu al klaar voor het onderwijs van de toekomst. In het strategisch plan GO! 2030 stellen we daarom onze poolstervisie centraal: **“we vormen de favoriete leergemeenschap, voor iedereen gepersonaliseerd, spiegel en bouwsteen van de samenleving”**. Het is ons pedagogisch-didactische antwoord op de uitdagingen die de 21e eeuw aan ons onderwijs stelt.

De samenleving evolueert continu. Daar speelt het GO! voortdurend op in. Een school is immers niet langer alleen dat stenen gebouw, waarbinnen via vaste tijds-kaders wordt lesgegeven. In de visie van het GO! is een school in de eerste plaats **een dynamische leer- en leefgemeenschap**, met een open blik op de wereld. Om dit te bereiken, brengen we kinderen, jongeren en volwassenen samen. We begeleiden hen, zodat ze op hun eigen ritme kunnen werken aan hun ontwikkeling, los van een specifieke plaats of tijd.

Met onze poolstervisie willen we als GO! een antwoord bieden op een almaar toenemende maatschappelijke diversiteit en werken we aan onderwijskwaliteit voor elke lerende. We stemmen leeromgevingen af op individuele verschillen en ondersteunen elk leerproces op maat. We leren leerlingen en cursisten om (geleidelijk aan) zélf de regie over eigen én gezamenlijke leerprocessen te nemen. Zo werkt het GO! doelgericht aan het verhogen van de **onderwijskwaliteit**, aan het maximaliseren van **leerwinst** voor elke lerende en aan het vergroten van de **leermotivatie**.

Leerlingen bouwen via directe instructie en oefening de nodige kennis en vaardigheden op. Kernteams van onderwijsprofessionals spelen hier een centrale rol. Het GO! ziet leren ook expliciet als een **sociaal gebeuren**. Dat betekent dat deze kernteams de leerlingen coachen, terwijl ze in samenwerking nieuwe kennis en inzichten opbouwen. Met dit doel worden veelzijdige leer- en leefomgevingen gecreëerd. Die reiken ook naar buiten: de school is als professionele leergemeenschap immers de motor van een complex ecosysteem waar ook andere maatschappelijke actoren en sectoren deel van uitmaken: werk, welzijn, cultuur, sport....

Het geheel van leerlingen of cursisten, de kernteams, het schoolteam en eventuele bovenschoolse teams vormt de **professionele leergemeenschap** waar het GO! naar streeft: een groep mensen die de zin en openheid hebben om met, door en van elkaar te leren, die elkaar stimuleren, helpen, ondersteunen en inspireren.

Gepersonaliseerd samen leren

Het GO! zet volop in op gepersonaliseerd samen leren. Daarbij hebben we als doel om, via leren in interactie, het leerproces bij leerlingen en cursisten te verruimen. Ook willen we hen stimuleren om stap voor stap meer controle te nemen over wat en hoe ze leren. Zowel nationaal als internationaal schuiven onderwijsexperts gepersonaliseerd samen leren naar voren. Dit om schoolmoeheid te voorkomen, het welbevinden te verhogen, en beter om te gaan met superdiverse klassen. Maar ook om leerlingen te motiveren en een zo hoog mogelijke leerwinst te realiseren. We spelen tegelijk in op leerbehoeftes van kwetsbare leerlingen én dagen excellente leerlingen uit. Zo maakt het GO! zijn pedagogisch project (PPGO!) en gelijke onderwijskansen waar.

Gepersonaliseerd samen leren betekent voor het GO! dat we met elke leerling maximaal rendement beogen op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Dat verwezenlijken we met doelgerichte differentiatie én het systematisch aanleren van zelfsturende vaardigheden. Bovendien vindt het leren altijd plaats in een sociale context. Leraren en leerlingen leren van en met elkaar en sturen in toenemende mate samen het leerproces aan. Daarom spreken we binnen het GO! van 'gepersonaliseerd samen leren'.

De rol van de onderwijsprofessional

Als regisseur van het leerproces streeft de GO! onderwijsprofessional naar een zo groot mogelijke leerwinst en leermotivatie voor elke lerende met doelgerichte differentiatie en persoonlijke leertrajecten voor elke lerende. Als begeleider en rolmodel op het vlak van zelf- en sociale sturing zorgt de leraar ervoor dat het gepersonaliseerd samen leren een maximaal effect heeft.

Het GO! stapt af van het idee dat leerkrachten alle onderwijsrollen in hun eentje moeten opnemen. Het GO! legt deze verschillende rollen bij zelfsturende, multidisciplinaire kernteams die bestaan uit verschillende onderwijsprofessionals die werken in een directe lijn met de lerenden.

De kernteams versterken hun werking door samen te werken en te leren met andere GO! onderwijsprofessionals en met partners in de nabije en ruime schoolomgeving. Zo bouwen we samen aan een hechte GO! leergemeenschap die ingebed is in een breder 'ecosysteem'.

School als concept

Voor het GO! is en blijft de school* een knooppunt waar kinderen, jongeren en volwassenen elkaar ontmoeten om te leren van en met elkaar. Tegelijk vormt de school een spil in een breder ecosysteem. Verschillende spelers (uit o.a. de socio-economische, culturele, sportieve en welzijnssector) maken hier deel van uit en bouwen samen aan een kwaliteitsvolle leer- en leefomgeving.

Kenmerkend voor deze leer- en leefomgeving is haar hybride karakter: zij strekt zich uit over de grenzen van de klas en het schooldomein heen, en is niet uitsluitend aan één vaste plaats, noch aan voor iedereen geldende, vaste schooluren gebonden. Leren op een fysieke plek gaat hand in hand met leren langs digitale weg, online en offline.

Tot slot is de school ook inclusief: ze grijpt diversiteit aan om dialoog te stimuleren, op maat te werken en ieders talenten maximaal te ontplooiën.

* Onder 'school' verstaan we elke onderwijsinstelling; ook de academies voor dko, de CVO's, de CLB's, de internaten...

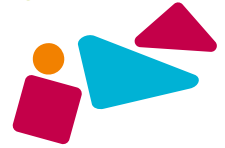
reen V

IP

Ons charter: het pedagogisch project van het GO! (kortweg: PPGO!)

Missie

Het PPGO! is het basisdocument waarin de grondbeginselen, de waarden en de algemene doelstellingen van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgenomen. Het is een richtingwijzer en referentiekader om lerenden te begeleiden in hun persoonlijke ontplooiing enerzijds en in hun ontwikkeling naar samenleven in diversiteit en harmonie anderzijds. Het PPGO! biedt daarmee niet alleen een basis voor kwaliteitsvol onderwijs en opvang, het is tegelijk ook een ruimer maatschappelijk project omdat het aan de hand van een brede vorming van de gehele persoonlijkheid bijdraagt aan het samenleven.

Basisbeginselen

Het GO! voedt op tot actief burgerschap door respect, oprechtheid, gelijkwaardigheid, openheid, engagement en betrokkenheid te bewerkstelligen.

Het PPGO! staat voor een dynamisch mens- en maatschappijbeeld. Het PPGO! beoogt gelijke kansen bij de maximale ontplooiing en vorming van persoonlijkheden. Daarbij streven we ernaar dat wie in het GO! gevormd en ontwikkeld is:

- met een open geest, zonder vooroordelen kijkt, en belangstelling en respect toont voor ieders mening en bestaande verschillen;
- zich authentiek en integer gedraagt in het samenleven met anderen, door eerlijk en respectvol uit te komen voor eigen ideeën en overtuigingen;
- de gelijkwaardigheid van mensen huldigt alsook de emancipatie van elk individu. En dit niet enkel als principe aannemt, maar zich ook inspant om een en ander te verwezenlijken;
- betrokken is bij de sociale werkelijkheid, dat wil zeggen hij of zij:
  - eerbiedigt de universele rechten van de mens en zijn fundamentele vrijheden en draagt bij tot hun realisatie;
  - handelt volgens democratische waarden en instellingen;
  - verzet zich tegen maatschappelijke ongelijkheden en zet zich in voor sociale rechtvaardigheid.
- mondig en kritisch is en ideeën helder, genuanceerd en respectvol kan uiten;
- bereid is om een leven lang en levensbreed te leren.

Met het PPGO! wil het GO! elk individu gelijke kansen bieden om zich te ontwikkelen. Wij gaan daarbij niet uit van een vaste standaard maar spelen in op verschillen; lerenden krijgen pedagogische, didactische en sociaal-emotionele ondersteuning afgestemd op de eigen talenten, mogelijkheden en behoeften. Het PPGO! streeft de totale ontplooiing van de persoon na via het verwerven van kennis en inzicht en het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar het ontwikkelen van een open geest, een kritische en creatieve houding ten aanzien van mens, natuur en samenleving, en actief burgerschap.

Elk mens is uniek, alle mensen zijn gelijkwaardig. In iedere onderwijs- en opvoedings-situatie moeten de individuele mogelijkheden van elke lerende tot hun recht komen. Iedereen heeft recht op gelijke ontwikkelingskansen. Rekening houden met eigen mogelijkheden en interesses wil enerzijds zeggen dat beperkingen en contextgebonden achterstanden worden gemilderd of weggewerkt door aangepaste ondersteuning. Anderzijds worden kinderen, jongeren en volwassenen ook maximaal uitgedaagd en geprikkeld in hun specifieke talenten. Het GO! tracht met andere woorden bij alle lerenden maximale ontwikkeling, leerwinst en welbevinden te bereiken.

De aandacht voor gelijke kansen toont hoe in ons opvoedingsproject de vorming van lerenden onlosmakelijk verbonden is met het veranderen van de samenleving. Die complexe samenhang tussen individu en samenleving heeft twee componenten:

- Enerzijds bereidt het GO! lerenden voor op het samenleven. Door in te zetten op voorgenoemde waarden wil het GO! mee bouwen aan de samenleving van de toekomst: een vrije democratie met actieve burgers waarin het samenleven centraal staat. Dit is slechts haalbaar als de vorming van het individu voldoende breed is, met aandacht voor zowel wetenschappelijke en technologische, sociaal-culturele als ethische componenten in een gezond evenwicht. Door die brede vorming leren kinderen, jongeren en volwassenen het doel en de zin van hun handelen inzien; het stelt hen in staat om zich kritisch op te stellen tegenover zichzelf en het maatschappelijke gebeuren en in vrijheid verantwoordelijkheid te dragen.
- Anderzijds positioneert het GO! zich met zijn pedagogisch project in de samenleving. Het universele recht op onderwijs veronderstelt dat de samenleving in maximale ontplooiings- en participatiekansen voorziet voor elk individu, volgens zijn of haar mogelijkheden. Dit recht is voor het GO! onlosmakelijk verbonden met het nastreven van gelijke kansen en het tegengaan van maatschappelijke uitsluiting. Door te focussen op wat mensen verbindt en kinderen, jongeren en volwassenen te leren samenleven over de grenzen van verschillen heen, maken we van de school een betekenisvolle leer- en leefomgeving die bijdraagt tot een rechtvaardiger samenleving.

GO
iedereen VI

Samen leren samenleven: neutraliteit als uitgangspunt voor actief burgerschap

Het GO! heeft de grondwettelijke opdracht om neutraal onderwijs aan te bieden. Dat betekent dat de filosofische, ideologische en levensbeschouwelijke opvattingen van de lerenden en hun ouders geëerbiedigd worden. Neutraliteit betekent niet dat individuen neutraal of kleurloos zijn, maar wel dat we uitgaan van een diversiteit aan levensbeschouwelijke perspectieven. Het GO! engageert zich tot neutraliteit en creëert daartoe een leer- en leefomgeving die uitgaat van de gelijkwaardigheid van levensbeschouwelijke overtuigingen, zonder de ene of andere overtuiging als richtinggevend naar voren te schuiven. De waarden die het GO! ondersteunt, bieden de zekerheid van een kader van neutraliteit dat noodzakelijk is om een dialoog tussen verschillende levensbeschouwingen op voet van gelijkwaardigheid mogelijk te maken: vrijheid, gelijkheid en solidariteit; gelijkwaardigheid van de seksen; scheiding van kerk en staat; vrijheid van gedachte en geweten van allen, waarbij elke persoon vrij is om een bepaalde levensbeschouwelijke overtuiging aan te nemen.

Het GO! creëert voor de lerenden de mogelijkheden om hun eigen individuele persoonlijkheid te ontwikkelen, hun eigen keuzes te leren maken en vormt hen als burgers in een democratische samenleving. Neutraliteit is daarbij als volgt gedefinieerd:

- lerenden de waarden bijbrengen die eigen en gemeenschappelijk zijn aan onze democratische samenleving en rechtsstaat;
- lerenden beschermen tegen elke vorm van druk die hen zou verhinderen om eigen keuzes te maken;
- actief optreden tegen vormen van discriminatie of uitsluiting op basis van geslacht, geaardheid, etniciteit, overtuiging en andere kenmerken;
- geen enkel onderwerp bij voorbaat uitsluiten van behandeling tijdens de lessen of van wetenschappelijke en pedagogische vraagstelling, om zo de openheid voor de diversiteit van visies in de samenleving te waarborgen.

Mensen met uiteenlopende overtuigingen zijn welkom in het GO! en hun eigenheid wordt er gerespecteerd voor zover zij de wetgeving in ons land respecteren, zich mee inzetten om kinderrechten en mensenrechten voor elke persoon waar te maken en actief betrokken zijn bij de grondwaarden en doelstellingen van het PPGO!. Het GO! beschouwt het actief omgaan met alle vormen van diversiteit als een belangrijke uitdaging en een toegevoegde waarde bij het realiseren van zijn opdrachten. Actief burgerschap wordt op de eerste plaats gekenmerkt door een actief pluralistische basishouding en de verwachting van wederkerigheid. Het GO! stelt het samen leren samenleven als een kernopdracht voorop, en benadrukt daarmee dat alle mensen in onze samenleving over bestaande verschillen heen met elkaar verbonden zijn door gemeenschappelijke grondrechten en democratische basiswaarden.

Engagementsverklaring

Door in te zetten op voorgenoemde waarden en doelstellingen wil het GO! mee bouwen aan de samenleving van de toekomst: een vrije democratie met actieve burgers waarin het samenleven centraal staat en elke persoon gelijke kansen heeft om zich maximaal te ontplooiën. De GO! school is een school van de gemeenschap en voor de gemeenschap. Dat veronderstelt niet alleen een pedagogisch project, maar ook een brede participatie.

Via zijn beleid voorziet het GO! in kansen om democratische deelname aan de totstandkoming en uitvoering van beleidsbeslissingen mogelijk te maken. Het wil lerenden, ouders, personeel en bestuurders van het GO! aanzetten tot nadenken en betrokkenheid bij de maatschappelijke realiteit en de dagelijkse onderwijspraktijk. Het vertaalt het PPGO! in standpunten, actieplannen, school- en andere reglementen en de cultuur binnen zijn instellingen. Het PPGO! is dynamisch in zijn toepassing, afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen, specifieke contexten, nieuwe wetenschappelijke inzichten of veranderende pedagogische behoeften.

In de scholen en instellingen van het GO! dragen alle lerenden, ouders, personeel en bestuurders er actief toe bij om de grondbeginselen, waarden en doelstellingen uit het PPGO! en de neutraliteitsverklaring van het GO! effectief te realiseren en na te leven of te doen naleven.

Met de ondertekening van dit PPGO! bevestigt elk GO! personeelslid dit engagement.

